

Ready
4Scho^ol

Připravenost na školu

Nástroj pro
hodnocení

Co-funded by
the European Union

NÁZEV PROJEKTU

Výuka školní připravenosti prostřednictvím předškolního programu založeného na ABA

Číslo projektu: 2023-1-CZ01-KA220-SCH-000156079

Prohlášení

Financováno Evropskou unií. Názory vyjádřené jsou názory autora a neodráží nutně oficiální stanovisko Evropské unie či Evropské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu (EACEA). Evropská unie ani EACEA za vyjádřené názory nenese odpovědnost.

Webové stránky: <https://ready4school.eu/>

Kontakt: ready4schoolerasmus@gmail.com

Ready4School Lesson Plans © 2024 by Masarykova Univerzita, Sina Svetulka, Vimodo Ltd, Centar za autizam, INNOVATION HIVE, Odessa Regional Academy of In- Service Education is licensed under CC BY-NC-ND 4.0. Kopii této licence si můžete prohlédnout zde:
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>.

MASARYK
UNIVERSITY

Obsah

Obsah.....	2
Úvod: Podpora dětí při přechodu do školního systému.....	3
Oblasti.....	3
Používání nástroje.....	4
Další doporučení.....	5
Výhody používání nástroje.....	5
Výsledky.....	5
Další doporučení pro zlepšení.....	6
Příklad Výsledků.....	6
Závěry.....	8
Nástroj pro hodnocení školní připravenosti.....	9
Sociální dovednosti.....	10
Dovednosti seberegulace a prosazování potřeb.....	11
Tabulka celkového skóre.....	12
Doporučení.....	12
Oblast dovedností A: Základní dovednosti.....	12
Oblast dovedností B: Sociální dovednosti.....	14
Oblast dovedností C: Seberegulace a prosazování potřeb.....	16

Úvod: Podpora dětí při přechodu do školního systému

Úspěšný přechod do školního prostředí vyžaduje od dítěte základní dovednosti, sociální dovednosti a dovednosti seberegulace. Nástroj pro hodnocení školní připravenosti je velmi cenný prostředek pro učitele a další pečující osoby, kteří chtějí určit silné stránky dítěte a

naopak oblasti, kde může potřebovat dodatečnou podporu pro rozvoj těchto klíčových dovedností.

Oblasti

Tento nástroj se zaměřuje na následující oblasti:

A. Základní dovednosti

Tyto dovednosti jsou nezbytné pro orientaci a účast v prostředí školní třídy.

A1 Dodržování pravidel ve třídě: Pochopení a dodržování očekávaného chování.

A2 Plnění (vícekrokových) instrukcí: Schopnost zpracovat a dokončit úkoly důležité pro školní práci.

A3 Čekání na přístup k dospělému a/nebo předmětům: Respektování hranic a učení se odkládání uspokojení.

A4 Nakládání s časem: Schopnost dokončit činnosti v daném časovém rámci je důležitá pro přechody mezi aktivitami a plnění úkolů.

B. Sociální dovednosti

Klíčové pro budování pozitivních vztahů s učiteli a vrstevníky.

B1 Sdílení s vrstevníkem: Podporuje spolupráci a pozitivní sociální interakce.

B2 Pozdrav a/nebo pochvala vrstevníka: Navazuje sociální kontakt a vytváří příjemné prostředí.

B3 Všímání si, že je někdo zraněný nebo smutný (empatie): Buduje povědomí o emocích druhých a podporuje vhodné reakce.

B4 Žádost o pozornost vrstevníka/přístup k něčemu: Zdvořile vyhledává kontakt nebo zapojení do hry či aktivit.

C. Dovednosti seberegulace a prosazování potřeb

Pomáhají dítěti zvládat náročné situace a vyhledávat podporu.

C1 Žádost o pomoc v obtížné situaci: Projev schopnosti řešit problémy a uvědomění si svých potřeb.

C2 Žádost o pozornost dospělého: Vyhledává podporu a buduje pozitivní vztah s učiteli.

C3 Přijímání změny: Přizpůsobení se nevyhnutelným změnám v rozvrhu a aktivitách snižuje úzkost.

C4 Používání copingových strategií v situacích spojených se senzorickým přetížením/deprivací: Projev sebeuvědomění a regulace pro klidnou a příjemnou účast ve třídě.

Dovednosti v tomto hodnocení jsou uspořádány tak, aby zdůraznily postupný vývoj potřebný pro úspěch v předškolním prostředí. Ačkoliv některé dovednosti by mohly zapadat do více oblastí, jejich zařazení odráží jejich hlavní funkci:

- **Základní dovednosti:** Jsou předpokladem pro účast a učení.
- **Sociální dovednosti:** Podporují pozitivní vztahy s vrstevníky a učiteli.
- **Dovednosti sebe-regulace a prosazování potřeb:** Podporují emoční pohodu dítěte a jeho schopnost zvládat výzvy.

Používání nástroje

projevuje konkrétní chování. Škála se pohybuje od 1 (zatím ne) do 4 (konzistentně):

- **Zatím ne:** Dítě projeví požadované chování jen zřídka nebo vůbec. Pravděpodobně bude potřebovat výraznou podporu nebo zásah k rozvoji této dovednosti.
- **Někdy/s pomocí:** Dítě projevuje chování příležitostně, ale často potřebuje prompty, připomenutí nebo pomoc dospělého, aby úkol úspěšně splnilo.
- **Často:** Dítě většinou tuto dovednost zvládá, ale může mít ještě potíže v některých situacích nebo občas potřebovat připomenutí.
- **Konzistentně:** Toto je nejpríznivější výsledek – dítě samostatně a spolehlivě projevuje požadované chování ve většině situací a bez promptů dospělého.

Jak nástroj používat:

1. **Přečtěte si popis dovednosti:** Každá část jasně popisuje hodnocenou dovednost.
2. **Zvažte chování dítěte:** Zamyslete se, jak často dítě projevuje popsanou dovednost.
3. **Vyberte vhodné skóre:** Zvolte číslo na Likertově škále, které nejlépe odráží chování dítěte (1 – nikdy, 2 – někdy, 3 – často, 4 – téměř vždy).

Další doporučení

- **Zaznamenávejte konkrétní pozorování:** Tento nástroj je obecný, proto je vhodné si vést poznámky k jednotlivým dovednostem a získat tak komplexnější obrázek.
- **Věk a vývoj:** Očekávaná úroveň dovednosti se může lišit v závislosti na věku a vývojovém stádiu dítěte. Při interpretaci výsledků na to pamatujte.

- **Všechny formy komunikace:** Zvažte všechny způsoby komunikace – slovní projev, gesta i sociální interakce. Děti se vyjadřují různými způsoby!
- **Dělejte si poznámky:** Mějte prostor pro zápis konkrétních příkladů a poznámek, které podpoří vaše hodnocení.

Výhody používání nástroje

- **Identifikuje silné a slabé stránky:** Nástroj může pomoci odhalit silné stránky dítěte i oblasti, kde potřebuje podporu.
- **Informuje o intervencích:** Umožní určit oblasti, ve kterých je potřeba zaměřit intervence a rozvoj dovedností.
- **Sleduje pokrok:** Opakované použití nástroje umožňuje sledovat pokrok dítěte a hodnotit účinnost zavedených intervencí.

Tento nástroj pro hodnocení školní připravenosti může sloužit jako jeden z podkladů pro rodiče, učitele a pečovatele při podpoře dítěte na cestě k úspěšnému školnímu startu.

Výsledky

Po dokončení tohoto hodnocení by část s výsledky měla obsahovat:

- **Skóre dovedností:** Měla by to být tabulka nebo graf, který přehledně shrnuje skóre dítěte ve všech hodnocených dovednostech.
- **Souhrn oblastí:** Poskytne přehled o celkovém výkonu dítěte ve třech oblastech: Základní dovednosti, Sociální dovednosti a Seberegulace. Tento přehled může být prezentován slovně nebo graficky.
- **Silné stránky a oblasti pro rozvoj:** Určení konkrétních oblastí, ve kterých dítě vyniká, a dovedností, na kterých bude pravděpodobně potřeba ještě pracovat.
- **Doporučení:** Návrh konkrétních intervencí nebo aktivit, které by mohly dítěti prospět v oblastech, kde jeho rozvoj zatím zaostává.

Další doporučení pro zlepšení

- **Věkové rozmezí:** Může být užitečné vypracovat mírně odlišné verze tohoto hodnoticího nástroje, které by byly přizpůsobeny očekáváním v různých fázích vývoje.
- **Kvalitativní poznámky:** Sekce „Poznámky“ u každé dovednosti by měla umožnit zaznamenat konkrétní příklady a pozorování, která napomohou lepšímu pochopení chování dítěte.
- **Vstupy od rodičů/pečovatelů:** Tato část by mohla sloužit k zapojení rodičů nebo hlavních pečovatelů, aby sdíleli své poznatky o rozvoji dovedností dítěte doma.

Používání tohoto nástroje pro hodnocení školní připravenosti a pečlivé analyzování výsledků vám poskytne potřebné podklady k tomu, abyste mohli adresovat individuální potřeby každého dítěte a pomohli mu co nejlépe zvládnout přechod do školního prostředí.

Příklad Výsledků

Kméno: Emily Johnson

Věk: 4 roky, 8 měsíců

Hodnocení ze dne: 2024-09-12

Skóre dovedností

Oblast	Dovednost	Skóre
Základní dovednosti	A1. Dodržování pravidel ve třídě	3
	A2. Plnění (vícekrokových) instrukcí	2
	A3. Čekání na přístup k dospělému a/nebo předmětům	3
	A4. Nakládání s časem	1
Sociální dovednosti	B1. Sdílení s vrstevníkem	4
	B2. Pozdrav a/nebo pochvala vrstevníka	3
	B3. Všímání si, že je někdo zraněný nebo smutný (empatie)	2
	B4. Žádost o pozornost vrstevníka/přístup k něčemu	3
Dovednosti seberegulace a	C1. Žádost o pomoc v obtížné situaci	3

prosazování potřeb	C2. Žádost o pozornost dospělého	4
	C3. Přijímání změny	2
	C4. Používání copingových strategií v situacích spojených se senzorickým přetížením/deprivací	3

Souhrn oblastí

Základní dovednosti: Emily prokazuje některé základní dovednosti, ale může potřebovat dodatečnou podporu při plnění vícekrokových instrukcí a efektivním hospodaření s časem.

Sociální dovednosti: Emily má silné dovednosti v oblasti sdílení, navazování kontaktu s vrstevníky a žádosti o pozornost dospělého. Mohla by mít prospěch z další podpory při rozpoznávání emocí druhých.

Seberegulace a prosazování potřeb: Emily často dokáže požádat o pomoc, když ji potřebuje, a s určitou podporou se přizpůsobuje změnám v režimu dne. Rozvíjí také dovednosti v používání strategií zvládání obtížných senzorických situací.

Silné stránky a oblasti pro rozvoj

Silné stránky: Emily je štedrá při sdílení, projevuje dobré způsoby při komunikaci s dospělými a vrstevníky a umí požádat o pomoc při řešení obtíží.

Oblasti pro rozvoj: Emily by mohla potřebovat více praxe v plnění vícekrokových instrukcí, dokončování úkolů v přiměřeném časovém rámci, rozpoznávání, když jsou ostatní smutní, a efektivním používání strategií zvládání senzorických výzev.

Doporučení

Zaměřit se na vícekrokové instrukce: Poskytujte Emily jasné a jednoduché instrukce rozdělené na menší kroky. Modelujte postup a případně používejte vizuální nápovědy.

Podporovat hospodaření s časem: Používejte časovače nebo vizuální rozvrhy, které Emily pomohou představit si, jak dlouho by měly úkoly trvat. Poskytujte jemné připomínky, aby během aktivit zůstala soustředěná.

Podporovat emoční povědomí: Čtěte příběhy a diskutujte s Emily o emocích. Upozorňujte na výrazy obličeje a řeč těla, aby lépe porozuměla tomu, jak se mohou cítit ostatní.

Rozvíjet strategie zvládání: Identifikujte její senzorické spouštěče. Pomozte jí procvičovat techniky uklidnění, například hluboké dýchání nebo využívání senzorických pomůcek (těžké deky, sluchátka s potlačením hluku).

Pamatujte: Toto je pouze momentka jednoho hodnocení. Pokračující pozorování a přizpůsobování strategií jsou klíčové pro podporu Emilyina rozvoje v těchto důležitých oblastech dovedností.

Závěry

Nástroj pro hodnocení školní připravenosti spolu s příslušnými výukovými plány poskytuje komplexní rámec pro hodnocení a intervence v oblasti rozvoje dítěte napříč klíčovými oblastmi kompetencí, které jsou zásadní pro úspěšný přechod do školy. Tento přístup identifikuje oblasti silných a slabých stránek dítěte, aby bylo možné vytvořit individuální intervence, které odpovídají konkrétním potřebám a podporují pozitivní změny v chování.

Nástroj se zaměřuje na základní dovednosti, sociálně-emoční dovednosti a dovednosti seberegulace, přičemž vychází z aktuálních výzkumů a osvědčených postupů v oblasti raného vzdělávání. Strategie, které vytvářejí bezpečné a inkluzivní prostředí podporující potenciál každého dítěte, jsou používání vizuálních pomůcek, pozitivního posilování a individualizované výuky.

Spolupráce mezi učiteli, rodiči a dalšími pečovateli je klíčová pro maximalizaci účinnosti intervencí a zajištění konzistence napříč prostředími. Díky této spolupráci dítě získává dovednosti a sebevědomí potřebné k tomu, aby uspělo ve škole i v dalším životě.

Nástroje jako vzdělávací aplikace a komunikační zařízení (AAC) mohou dále pomoci dětem s různými styly učení nebo specifickými komunikačními potřebami. Využití těchto nástrojů usnadňuje práci pedagogům tím, že zapojuje děti, podporuje komunikaci a personalizuje vzdělávací zkušenost každého dítěte.

Nástroj pro hodnocení školní připravenosti spolu s výukovými plány představuje doslova záchranný kruh pro všechny, kteří se věnují vzdělávání dětí v raném věku. Díky tomuto kompletnímu souboru nástrojů mají pedagogové a pečovatelé mnohem větší šanci zajistit, aby všechny děti měly možnost rozvinout svůj potenciál a uspět na své vzdělávací cestě.

Nástroj pro hodnocení školní připravenosti

Dovednost	Popis	Příklad	Kritéria	Skóre
A1 Dodržování pravidel ve třídě	Samostatně dodržuje stanovené rutiny a očekávání ve třídě.	Během ranního kruhu dítě sedí na koberci a poslouchá učitele bez připomínek.	1 – Zatím ne: Pravidla téměř nikdy nedodržuje, ani po připomenutí. 2 – Někdy/s pomocí: Dodržuje pravidla s častými připomínkami. 3 – Často: Většinou dodržuje pravidla samostatně. 4 – Konzistentně: Vždy dodržuje pravidla samostatně.	1 2 3 4
A2 Plnění (vícekových) instrukcí	Rozumí a plní jasné zadané vícekové pokyny.	Požádáme-li dítě o vícekovou činnost, například úklid hraček nebo vložení špinavého prádla do koše, dokáže úkol dokončit.	1 – Zatím ne: Téměř nikdy neplní vícekové instrukce. 2 – Někdy/s pomocí: Plní vícekové instrukce s pomocí a připomínkami. 3 – Často: Většinou plní vícekové instrukce samostatně. 4 – Konzistentně: Vždy plní vícekové instrukce samostatně.	1 2 3 4
A3 Čekání na přístup dospělmu a/nebo předmětům	Trpělivě čeká, než přijde na řadu s žádostí o pomoc dospělého nebo o přístup ke sdíleným předmětům.	Dítě trpělivě čeká, než přijde na řadu při použití houpačky na hřišti.	1 – Zatím ne: Nikdy nečeká trpělivě, často přerušuje nebo bere. 2 – Někdy/s pomocí: Někdy čeká trpělivě, ale potřebuje častá připomenutí. 3 – Často: Většinou čeká trpělivě. 4 – Konzistentně: Vždy čeká trpělivě, než přijde na řadu.	1 2 3 4
A4 Nakládání s časem	Zůstává u úkolu a dokončuje činnosti v rozumném čase.	Dítě dokončí výtvarný projekt během vyučování a efektivně využije čas k jeho dokončení.	1 – Zatím ne: Téměř nikdy nedokončuje činnosti včas. 2 – Někdy/s pomocí: Dokončuje činnosti včas s častými připomínkami nebo pomocí. 3 – Často: Většinou dokončuje činnosti včas. 4 – Konzistentně: Vždy dokončuje činnosti v rozumném časovém rámci.	1 2 3 4

Poznámky:

Sociální dovednosti

Dovednost	Popis	Příklad	Kritéria	Skóre
B1 Sdílení s vrstevníkem	Ochotně sdílí hračky, pomůcky nebo prostor s ostatními.	Když si dítě hraje se svou oblíbenou hračkou a jiný kamarád projeví zájem, první dítě mu ochotně hračku půjčí, i když je pro něj těžké se s ní rozloučit. Když děti pracují na projektu, ochotně sdílí materiály a prostor, aby mohly společně dosáhnout cíle.	1 – Zatím ne: Nikdy nesdílí, chce si všechno nechat pro sebe. 2 – Někdy/s pomocí: Sdílí příležitostně, potřebuje povzbuzení. 3 – Často: Sdílí většinou. 4 – Konzistentně: Vždy ochotně sdílí.	1 2 3 4
B2 Pozdravení a/nebo pochvala vrstevníka	Navazuje kontakt a zdraví nebo chválí vrstevníky vhodným způsobem..	Dítě pozdraví kamarády slovy: „Dobré ráno, jak se máš?“ nebo „Ahoj, ráda tě vidím!“. Pokud jde o pochvalu, může říct: „Líbí se mi tvoje boty“ nebo „Tvůj obrázek je super!“	1 – Zatím ne: Nikdy vrstevníky nezdraví ani nechválí. 2 – Někdy/s pomocí: Občas zdraví nebo chválí, potřebuje připomínky. 3 – Často: Často zdraví nebo chválí vrstevníky. 4 – Konzistentně: Vždy zdraví nebo chválí vrstevníky vhodným způsobem.	1 2 3 4
B3 Všímání si, že je někdo smutný/zraněný (empatie)	Všímá si, když je někdo smutný nebo zraněný, a projevuje účast.	Když dítě uvidí svého kamaráda plakat na hřišti, okamžitě k němu přiběhne a zeptá se, co se stalo. Aktivně naslouchá a utěšuje ho pohlazením po zádech. Může také navrhnout, že spolu zajdou za učitelem.	1 – Zatím ne: Nevšimne si, když jsou ostatní smutní. 2 – Někdy/s pomocí: Občas si všimne, když jsou ostatní smutní. 3 – Často: Všímá si a projevuje soucit většinou. 4 – Konzistentně: Vždy si všimne a projevuje soucit, když jsou ostatní smutní.	1 2 3 4
B4 Žádost o pozornost vrstevníka/přístup k něčemu	Zdvořile požádá vrstevníky o pozornost nebo přístup k něčemu.	Dítě požádá vrstevníka o pozornost slovy: „Hej, půjdeš si se mnou hrát?“ nebo „Chceš to dělat se mnou?“ Může také použít neverbální signály, například poklepání na rameno nebo oční kontakt, aby získalo pozornost.	1 – Zatím ne: Nikdy nepožádá zdvořile, bere si nebo vyžaduje. 2 – Někdy/s pomocí: Občas požádá zdvořile, potřebuje připomínky. 3 – Často: Většinou požádá zdvořile. 4 – Konzistentně: Vždy požádá zdvořile o pozornost nebo přístup.	1 2 3 4
Poznámky:				

Dovednosti seberegulace a prosazování potřeb

Dovednost	Popis	Příklad	Kritéria	Skóre
-----------	-------	---------	----------	-------

C1 <i>Žádost o pomoc v obtížné situaci</i>	Žádá o pomoc dospělého, když má potíže s úkolem nebo situací.	Dítě si chce obléknout bundu, ale nedaří se mu to a cítí se frustrované. Obrátí se na učitele a řekne: „Promiňte, můžete mi prosím pomoci?“ Učitel poté poskytne vedení a podporu..	1 – Zatím ne: Nikdy nepožádá o pomoc, snaží se zvládnout vše samo. 2 – Někdy/s pomocí: Občas požádá o pomoc, ale nejprve bývá frustrované. 3 – Často: Většinou požádá o pomoc, když potřebuje. 4 – Konzistentně: Vždy požádá o pomoc, když má potíže.	1 2 3 4
C2 <i>Žádost o pozornost dospělého</i>	Klidně osloví dospělého, aby získalo pozornost pro své potřeby.	Dítě uvidí učitele na druhém konci místnosti a chce mu ukázat svůj výkres. Přejde k učiteli a řekne: „Promiňte, můžu vám něco ukázat?“ Učitel mu věnuje plnou pozornost, vyslechne ho a pochválí jeho výkres.	1 – Zatím ne: Nikdy nepřijde klidně k dospělému, spíše křičí nebo pláče. 2 – Někdy/s pomocí: Někdy přijde klidně, ale může se předtím rozčilit. 3 – Často: Většinou přijde klidně. 4 – Konzistentně: Vždy přijde klidně k dospělému, aby získalo pozornost.	1 2 3 4
C3 <i>Přijímání změny</i>	Přizpůsobí se změnám v rutíně nebo rozvrhu s minimálními obtížemi.	Dítě přijme, že učitelé zrušili plánovaný výlet do parku kvůli špatnému počasí.	1 – Zatím ne: Je rozrušené nebo frustrované kvůli změnám v rutíně nebo rozvrhu. 2 – Někdy/s pomocí: Potřebuje hodně času na přizpůsobení se změnám. 3 – Často: Přizpůsobí se změnám s určitou podporou. 4 – Konzistentně: Vždy se přizpůsobí změnám v rutíně nebo rozvrhu s minimálními obtížemi.	1 2 3 4
C4 <i>Používání copingových strategií v situacích spojených se senzorickým přetížením/deprivací</i>	Používá copingové strategie v náročných senzorických situacích, které samo identifikuje.	Dítě si nasadí sluchátka s potlačením hluku, aby se vyhnulo hlasitým zvukům, nebo použije zatěžkanou deku, aby se cítilo klidněji v přetěžujících situacích.	1 – Zatím ne: Má potíže s identifikací spouštěčů a nepoužívá strategie zvládnání. 2 – Někdy/s pomocí: Občas identifikuje spouštěče, ale strategie zvládnání používá jen zřídka. 3 – Často: Identifikuje spouštěče a občas používá strategie zvládnání. 4 – Konzistentně: Vždy identifikuje spouštěče a konzistentně používá strategie zvládnání k regulaci náročných senzorických situací.	1 2 3 4
Poznámky:				

Tabulka celkového skóre

Domain	Total Score
A. Základní dovednosti	___/16
B. Sociální dovednosti	___/16

Doporučení

Zde jsou doporučení pro učitele mateřských škol, včetně odkazů na příslušné kapitoly z Průvodce učebními osnovami a Plány lekcí a:

Oblast dovedností A: Základní dovednosti

A1 Dodržování pravidel ve třídě

- **Konzistentně (4):** Pokračujte v posilování pozitivního chování. Nabídněte příležitosti k vedení (např. „vedoucí řady“, pomoc s úkoly), aby se posílilo dodržování pravidel. *Kapitola 2: Cílové chování* poskytuje více informací o dodržování pravidel. *Plán lekce 1* lze použít k dalšímu posílení této dovednosti.
- **Často (3):** Poskytujte jemná připomenutí pravidel podle potřeby. Používejte vizuální pomůcky nebo sociální příběhy pro posílení očekávaného chování. Viz *kapitola 2: Cílové chování* pro vedení výuky dodržování pravidel. *Plán lekce 1* lze upravit pro dodatečné procvičování.
- **Někdy/s pomocí (2):** Rozdělte pravidla na menší kroky. Používejte vizuální nápovědy a modelování. Častěji chvalte i malé úspěchy. *Kapitola 2: Cílové chování* poskytuje strategie pro výuku více krokových instrukcí. *Plán lekce 1* lze zjednodušit a zaměřit na méně pravidel.
- **Zatím ne (1):** Učte pravidla jednotlivě a explicitně. Zaměřte se na jedno nebo dvě pravidla najednou. Používejte vizuální rozvrhy a rutiny, které poskytují strukturu a předvídatelnost. Viz *kapitola 2: Cílové chování* pro podporu při zavádění rutin a očekávání. *Plán lekce 1* lze upravit a zaměřit na základní rutiny a očekávání.

A2 Plnění (vícekrokových) instrukcí

- **Konzistentně (4):** Postupně zvyšujte složitost instrukcí. Nabízejte příležitosti k samostatnému řešení problémů.

- **Často (3):** Používejte vizuální podpory (např. obrázkové karty, kontrolní seznamy), aby dítě mělo přehled o krocích. Rozdělte instrukce na menší, zvládnutelné části.
- **Někdy/s pomocí (2):** Používejte jednoduchý jazyk a jasná gesta. Modelujte každý krok a pomozte dítěti úkol splnit. *Kapitola 2: Cílové chování* obsahuje strategie pro promptování a postupné ubírání promptů. *Plán lekce 2* lze použít pro cílené procvičování více krokových instrukcí..
- **Zatím ne (1):** Začněte s instrukcemi o jednom kroku a postupně zvyšujte složitost. Používejte písničky nebo říkanky. Okamžitě odměňujte za úspěšné provedení. *Kapitola 2: Cílové chování* obsahuje instrukce pro účinné využívání posilování. *Plán lekce 2* lze zjednodušit na jedno-krokové instrukce.

A3 Čekání na přístup k dospělému a/nebo předmětům

- **Konzistentně (4):** Zavádějte náročnější úkoly (delší čekání, čekání ve skupině). Učte techniky zklidnění (např. hluboké dýchání, počítání), pokud je čekání obtížné.
- **Často (3):** Používejte vizuální časovače, aby dítě mělo konkrétní představu o délce čekání a poskytujte rozptýlení při čekání. *Kapitola 2: Cílové chování* obsahuje informace o vizuálních rozvrzích a časových plánech. *Plán lekce 3* lze použít k procvičování dovednosti čekání strukturovaným způsobem.
- **Někdy/s pomocí (2):** Nabízejte volby, aby dítě mělo pocit kontroly (např. „Chceš počkat tady, nebo támhle?“). Používejte sociální příběhy k výuce konceptu čekání. *Plán lekce 3* lze upravit o více vizuálních podpor a kratší čekací časy.
- **Zatím ne (1):** Začněte s krátkým čekáním a postupně jej prodlužujte. Spojte čekání s oblíbenou aktivitou, aby bylo snesitelnější. Použijte vizuální pomůcky/karty „nejdřív/potom“ k ukázání pořadí událostí. *Kapitola 2: Cílové chování* se věnuje využívání vizuálních podpor při výuce čekání. *Plán lekce 3* lze zjednodušit na krátké čekací doby a oblíbené aktivity..

A4 Hospodaření s časem

- **Konzistentně (4):** Zadávejte dítěti složitější úkoly, které vyžadují delší čas na dokončení. Podporujte samostatné řízení času a stanovování cílů (např. „Kolik kostek stihneš postavit, než časovač zazvoní?“).

- **Často (3):** Používejte vizuální časovače k jasnému vyznačení, kolik času zbývá na činnost. Nabídněte volbu aktivit v časovém rámci, aby dítě mělo pocit kontroly. *Kapitola 2: Cílové chování* obsahuje informace o vizuálních rozvrzích a časových plánech. *Plán lekce 10* lze použít k zavedení konceptu hospodaření s časem a denních rozvrhů.
- **Někdy/s pomocí (2):** Rozdělte aktivity na menší části s jasným časovým limitem pro každou z nich. Poskytujte slovní připomínky a vedení, aby dítě zůstalo soustředěné. *Plán lekce 10* lze upravit na kratší aktivity s častějšími kontrolami.
- **Zatím ne (1):** Začněte s krátkými, jasně strukturovanými aktivitami s jasným začátkem a koncem. Používejte vizuální rozvrhy a konzistentní rutiny, aby dítě předvíдалo přechody a rozvíjelo smysl pro čas. *Kapitola 2: Cílové chování* se věnuje vizuálním podporám při výuce hospodaření s časem. *Plán lekce 10* lze zjednodušit na základní rutiny a krátké, předvídatelné aktivity.

Oblast dovedností B: Sociální dovednosti

B1 Sdílení s vrstevníkem:

- **Konzistentně (4):** Povzbuzujte dítě, aby samo začínalo sdílet s vrstevníky. Učte složitější situace sdílení (např. sdílení více věcí, domlouvání se na střídání).
- **Často (3):** Povzbuzujte dítě k tomu, aby sdílelo, a poskytněte pozitivní posílení. Modelujte sdílení s ostatními dětmi a používejte hraní rolí.
- **Někdy/s pomocí (2):** Používejte strukturované aktivity sdílení s jasnými pravidly a očekáváními. Poskytujte vizuální podpory (např. obrázkové karty zobrazující sdílení) a hodně chvalte pokusy o sdílení. *Plán lekce 4* lze použít k procvičování sdílení v strukturovaném a podpůrném prostředí.
- **Zatím ne (1):** Začněte paralelní hrou, kdy si děti hrají vedle sebe se stejnými hračkami. Modelujte sdílení pomocí maňásků nebo s důvěryhodným dospělým. Odkaz na *kapitolu 2: Cílové chování* pro vedení při podpoře sdílení a sociální interakce. *Plán lekce 4* lze upravit na paralelní hru a modelování sdílení.

B2 Pozdravení a/nebo pochvala vrstevníka:

- **Konzistentně (4):** Povzbuzujte dítě, aby častěji a v různých prostředích (např. při hře, při přechodech) samo zdravilo a chválilo vrstevníky. Zavádějte složitější sociální jazyk (např. „Moc se mi líbí tvůj obrázek, protože...“).
- **Často (3):** Poskytujte připomínky a podněty k tomu, aby dítě zdravilo a chválilo vrstevníky. Modelujte různé typy pozdravů a pochval a nacvičujte je pomocí hraní rolí.
- **Někdy/s pomocí (2):** Používejte sociální příběhy a vizuální nápovědy k výuce pozdravů a pochval. Přiřadte dítěti vrstevníka, který může tyto dovednosti modelovat. Viz *kapitola 2: Cílové chování* pro strategie na podporu sociální interakce. *Plán lekce 5* lze použít k výuce a procvičování pozdravů a pochval.
- **Zatím ne (1):** Začněte s neverbálními pozdravy (např. mávání, úsměv) a postupně zavádějte slovní pozdravy. Používejte písničky, říkanky nebo maňásky k procvičování pozdravů a pochval zábavnou a interaktivní formou. *Plán lekce 5* lze zjednodušit na neverbální pozdravy a základní sociální interakce.

B3 Všímání si, že je někdo smutný/zraněný (empatie):

- **Konzistentně (4):** Povzbuzujte dítě, aby nabídlo pomoc a útěchu vrstevníkům, kteří jsou smutní. Diskutujte o různých emocích a o tom, jak se mohou lidé v různých situacích cítit. Viz *Plán lekce 6* pro aktivity na podporu empatie a porozumění emocím.
- **Často (3):** Používejte vizuální pomůcky (např. kartičky s emocemi, knihy o pocitech), které dítěti pomohou identifikovat a pojmenovat emoce. Povzbuzujte dítě, aby nabídlo pomoc nebo útěchu, a chvalte ho za snahu. *Plán lekce 6* lze upravit na konkrétní emoce a vhodné reakce.
- **Někdy/s pomocí (2):** Modelujte empatii při interakcích s dítětem a s ostatními dětmi. Používejte jednoduchý jazyk k popisu pocitů (např. „Je smutný, protože ztratil hračku“). Poskytujte příležitosti k procvičování útěchy (např. nabídnutí objetí nebo kapesníčku). *Plán lekce 6* lze zjednodušit na základní rozpoznávání emocí a jednoduché reakce.
- **Zatím ne (1):** Začněte pojmenováváním vlastních emocí a mluvte o tom, jak se cítíte v různých situacích. Čtěte s dítětem knihy nebo sledujte videa o pocitech. Používejte hraní rolí k procvičování rozpoznávání a reakcí na různé emoce. *Plán lekce 6* lze použít k úvodu do emocí a rozvoji empatie.

B4 Žádost o pozornost vrstevníka/přístup k něčemu:

- **Konzistentně (4):** Povzbuzujte dítě, aby samo iniciovalo složitější sociální interakce s vrstevníky (např. připojení se ke hře, nabídnutí nové aktivity).
- **Často (3):** Poskytujte připomínky a podněty, aby dítě používalo zdvořilé fráze při žádosti o pozornost nebo přístup k věcem (např. „Můžu si taky hrát, prosím?“). Používejte hraní rolí k procvičování těchto dovedností. *Kapitola 2: Cílové chování* poskytuje vedení při podpoře sociální interakce. *Plán lekce 7* lze použít k výuce a procvičování žádosti o pozornost a přístup k věcem.
- **Někdy/s pomocí (2):** Učte dítě jednoduché fráze pro žádost o pozornost nebo přístup (např. „Můžu si taky zahrát?“). Používejte vizuální nápovědy nebo sociální scénáře, aby si dítě zapamatovalo, co má říct. *Plán lekce 7* lze upravit s použitím více vizuálních podpor a jednoduššího jazyka.
- **Zatím ne (1):** Začněte neverbálními signály k žádosti o pozornost (např. ťuknutí vrstevníka na rameno nebo ukázání na hračku). Postupně zavádějte jednoduché slovní žádosti podle toho, jak se rozvíjejí komunikační dovednosti dítěte. *Plán lekce 7* lze upravit na neverbální komunikaci a postupné zavedení slovních žádostí.

Oblast dovedností C: Seberegulace a prosazování potřeb

C1 Žádost o pomoc v obtížné situaci:

- **Konzistentně (4):** Učte dítě rozpoznávat různé typy problémů a přemýšlet o řešeních. Povzbuzujte je, aby požádalo o pomoc dříve, než se příliš rozčílí.
- **Často (3):** Poskytujte konkrétní podněty, aby dítě požádalo o pomoc (např. „Můžeš mi říct, s čím potřebuješ pomoci?“). Chvalte dítě, když o pomoc požádá vhodně.
- **Někdy/s pomocí (2):** Učte jednoduché fráze k žádosti o pomoc (např. „Pomoz mi, prosím“). Používejte vizuální nápovědy nebo „kartičku s nápisem pomoc“, kterou dítě může předat dospělému.
- **Zatím ne (1):** Začněte učením, jak zvednout ruku nebo použít neverbální signál k vyjádření potřeby pomoci. Spojte žádost o pomoc s oblíbenou aktivitou nebo odměnou. *Kapitola 2: Cílové chování* poskytuje strategie na výuku komunikačních dovedností. *Plán lekce 8* lze použít k explicitní výuce této dovednosti.

C2 Žádost o pozornost dospělého:

- **Konzistentně (4):** Učte dítě složitější způsoby, jak získat pozornost (např. připojit se k rozhovoru, nabídnout pomoc). Povzbuzujte je, aby počkalo na vhodný okamžik.
- **Často (3):** Připomínejte dítěti, aby používalo konkrétní fráze k získání pozornosti (např. „Promiňte“, „Můžu vám něco ukázat?“). Poskytujte pozitivní posílení za používání těchto frází. *Kapitola 2: Cílové chování* obsahuje strategie pro podněty a posilování. *Plán lekce 9* lze použít k výuce žádosti o pozornost dospělého.
- **Někdy/s pomocí (2):** Učte dítě, jak jemně poklepat dospělého na rameno nebo použít kartičku k získání pozornosti. Používejte sociální příběhy nebo vizuální rozvrhy k ukázání, kdy je vhodné požádat o pozornost. *Kapitola 2: Cílové chování* obsahuje informace o vizuálních rozvrzích a alternativní komunikaci. *Plán lekce 9* lze upravit přidáním více vizuálních podpor a použitím jednodušších instrukcí.
- **Zatím ne (1):** Začněte učením dítěte, jak zvednout ruku nebo použít neverbální signál k vyjádření potřeby pozornosti. Nabízejte okamžitou pozornost, pokud dítě použije signál správně. Zvažte použití strategií párování z *Kapitoly 2: Cílové chování* k vytvoření pozitivního vztahu s učitelem. *Plán lekce 9* lze zjednodušit na základní neverbální signály pro získání pozornosti.

C3 Přijímání změn:

- **Konzistentně (4):** Zavádějte neočekávané změny do rozvrhu a chvalte dítě za přizpůsobení. Učte strategie zvládání zklamání a frustrace. *Kapitola 2: Cílové chování* obsahuje informace o kartách změn a strategiích přípravy. *Plán lekce 11* lze použít k zavedení a procvičení přijímání změn.
- **Často (3):** Poskytujte varování před přechody a změnami v aktivitách. Používejte vizuální rozvrhy, aby dítě mohlo změny očekávat a připravit se na ně. *Kapitola 2: Cílové chování* pojednává o vizuálních rozvrzích a časových plánech. *Plán lekce 11* lze upravit o častější varování a vizuální podpory.
- **Někdy/s pomocí (2):** Nabízejte volby, aby dítě mělo pocit kontroly při přechodech (např. „Chceš jít do řady první, nebo poslední?“). Používejte uklidňující strategie (např. hluboké dýchání, počítání). *Plán lekce 11* lze zjednodušit a zaměřit na přechody s oblíbenými aktivitami.

- **Zatím ne (1):** Začněte s velmi malými změnami a postupně zvyšujte frekvenci a složitost. Používejte sociální příběhy a hraní rolí k procvičování zvládání změn. *Kapitola 2: Cílové chování* poskytuje vedení k používání sociálních příběhů a vizuálních podpor. *Plán lekce 11* lze upravit na zavedení konceptu změny pomocí jednoduchých vizuálů a sociálních příběhů.

C4 Používání strategií zvládání v náročných senzorických situacích:

- **Konzistentně (4):** Povzbuzujte dítě, aby samo identifikovalo senzorické spouštěče a zvolilo vhodné copingové strategie. Učte ho, jak prosazovat své senzorické potřeby. *Plán lekce 12* lze použít k dalšímu rozvoji těchto dovedností.
- **Často (3):** Připomínejte dítěti, aby použilo konkrétní copingové strategie (např. přestávku, antistresovou hračku, hluboké dýchání), když je přetížené. *Kapitola 2: Cílové chování* obsahuje informace o senzorickém mapování a pohybových přestávkách. *Plán lekce 12* lze upravit na procvičování těchto strategií v různých situacích.
- **Někdy/s pomocí (2):** Vytvořte senzoricky přívětivé prostředí s klidovými koutky a senzorickými pomůckami. Nabídněte dítěti výběr z copingových strategií a pomozte mu je procvičit. *Kapitola 2: Cílové chování* pojednává o senzorických strategiích a vytváření senzoricky přívětivého prostředí. *Plán lekce 12* lze zjednodušit a zaměřit na představení senzorických pomůcek a základní strategie uklidnění.
- **Zatím ne (1):** Pomozte dítěti identifikovat jeho senzorické spouštěče a reakce. Seznamte dítě se senzorickými pomůckami a strategiemi pro uklidnění hravou a neohrožující formou. *Kapitola 2: Cílové chování* poskytuje vedení k senzorickému mapování a vytváření senzoricky přívětivého prostředí. *Plán lekce 12* lze upravit na senzorické objevování a identifikaci uklidňujících aktivit.